

Warszawa, 14 kwietnia 2025 r.

Do:

Ministerstwo Sprawiedliwości w Warszawie

Adam Bodnar

Minister Sprawiedliwości

Al. Ujazdowskie 11, 00-567 Warszawa

Od: '

Kopia: Prezesi Sądów Powszechnych i
Administracyjnych

WNIOSEK

Wnoszę o rozważenie wprowadzenia sztucznej inteligencji (AI) do zarządzania systemowego sprawami sądowymi.

Komunikowanym przez sądy głównym problemem powodującym wieloletnie przedłużanie procesowania sędziów spraw sądowych jest nadmiar pracy, w szczególności ilość spraw przypadająca na jednego sędziego. Drugim istotnym problemem jest fakt iż zdecydowana większość czasu poświęcanego każdej sprawie dotyczy spraw formalnych, de facto nieistotnych z punktu widzenia meritum sprawy. **Wpływa to nie tylko na czas postępowania ale i na jakość pracy.**

Prowadzi to do braku zaufania do instytucji i powoduje że często sprawiedliwość nie następuje, a przynajmniej nie następuje na czas.

Po licznych doświadczeniach ostatnich lat uważam iż wprowadzenie sztucznej inteligencji do systemowego prowadzenia spraw sądowych może stanowić fundamentalną zmianę w obecnej kryzysowej sytuacji. Sugeruję wprowadzenie:

1. Digitalizacja akt

- Wszystkie akta powinny być gromadzone i przechowywane wyłącznie w formie cyfrowej co jest warunkiem niezbędnym dla wprowadzenia w pełni proponowanego rozwiązania AI. W niektórych sądach, prokuraturze już częściowo to rozwiązanie istnieje ale dla możliwości korzystania ze wszystkich korzyści wymienionych w kolejnych punktach koniecznym jest wprowadzenie obowiązku digitalizacji 100% dokumentów procesowych we wszystkich sądach oraz idealnie również w najczęściej współpracujących instytucjach takich jak: rzecznicy, prokuratura, urząd/ izba skarbową

- Konieczne jest wprowadzenie najwyższych standardów bezpieczeństwa danych. Rozwiązanie to wpłynie bezpośrednio na efektywność pracy wszystkich stron procesowych.
2. Automatyczne pisanie protokołów przez AI
 - Czynność dyktowania protokołu zajmuje dużą część każdej rozprawy a może być w całości wyeliminowana, robiona przez narzędzie AI – w konsekwencji zaoszczędzimy czas sędziego ale i lepiej odwzorujemy to co faktycznie zostało powiedziane podczas przesłuchań lub w części formalnej (urządzenie korzysta z nagrania)
 - Protokół będzie gotowy do weryfikacji sędziego tuż po zakończeniu rozprawy, która sama w sobie będzie trwała znacznie krócej, z moich obserwacji mówimy nawet średnio o połowie czasu trwania rozprawy.
 3. Korespondencja elektroniczna przez e-doręczenie w obie strony
 - Obowiązek wysyłania do sądu i przez sądy pism wyłącznie w formie elektronicznej. Wyjątkiem mogą być osoby starsze np. powyżej 70 roku życia oraz osoby które złożą wniosek o możliwość przesyłania korespondencji w formie tradycyjnej
 - Jakiegokolwiek dokumenty które do sądu przychodzą w formie tradycyjnej powinny być natychmiast wprowadzone do systemu w formie elektronicznej (skan)
 - Wszelki inny materiał dowodowy w formie audio, video, zdjęć, etc. powinien być składany w akceptowanych formatach, online, tak żeby archiwizacja była całkowicie automatyczna tj. nie powodowała dodatkowej pracy dla sądu
 4. Stały elektroniczny dostęp do akt sprawy dla upoważnionych
 - Strony i inne upoważnione podmioty powinny mieć stały, elektroniczny dostęp do akt sprawy co umożliwi oszczędność czasu. Obecnie wypożyczenie akt sprawy zamraża proces na minimum 2 miesiące. W przypadku wprowadzenia rozwiązania obecny problem całkowicie przestaje istnieć – do sprawy może mieć dostęp nieograniczona ilość podmiotów w tym samym czasie nie powodując żadnych opóźnień.
 5. Całkowita automatyzacja dekretoowania spraw, losowania sędziego, wyznaczenia terminu i miejsca rozprawy, umieszczania dokumentów na portalu, umieszczania dokumentów w aktach, rozsyłka elektroniczna pism sądowych, przygotowywanie pism standardowych, dekretoowania wpływających dokumentów etc.
 - Wszystkie tego typu standardowe czynności powinny być wykonywane systemowo przez AI
 - Wszelkie terminy i decyzje będą podejmowane bez zbędnej zwłoki, zaangażowanie sędziego będzie niezbędne wyłącznie w kwestiach wymagających decyzji, które będą podejmowane poprzez odpowiedzi na pytania zadane przez AI sędziemu w formie elektronicznej. Może to przypominać wypełnianie kwestionariusza gdzie sędzia zaznacza tylko wybrane przez siebie opcje.
 - W konsekwencji mamy diametralne przyspieszenie procesowania spraw ale również bardzo ograniczoną możliwość celowego wydłużania procesowania spraw kwestiami formalnymi

6. Przygotowanie sędziego do rozprawy: streszczenie sprawy, sugestie co do kolejności podejmowanych czynności, sugestie co do przesłuchania świadków, propozycja pytań zadawanych stronom, świadkom
 - Czynności te podniosą efektywność pracy sędziego, ograniczą czas potrzebny na przygotowanie się do każdej rozprawy
7. Pisanie uzasadnień do wydanych decyzji
 - Oczywiście wymagane będzie sprawdzenie czy też proponowane uzasadnienie jest zgodne z intencją sędziego i ewentualna poprawa treści przez sędziego, tym niemniej zaoszczędzi większość czasu który na dzisiaj jest poświęcany tej czynności
8. Przekazywania spraw z jednej Instancji do drugiej np. apelacji z sądu rejonowego do okręgowego bez opóźnień
 - Obecny czas przekazywania sprawy do innej Instancji z mojego doświadczenia to od 2 do 6 miesięcy
 - W konsekwencji wprowadzenia AI ten czas jest ograniczony do zera tzn. sprawa w sądzie innej Instancji rozpoczyna się w chwili zamknięcia sprawy poprzedniej instancji. Praktycznie w tym samym momencie też sprawa jest zadekretowana, wybrany jest sędzia, zaplanowana i rozesłana informacja o terminie pierwszej rozprawy, etc.
9. Traceability - system pokazuje całość przebiegu postępowania niezależnie od obecnej sygnatury, włącznie np. z postępowaniem prokuratorskim, postępowaniem w urzędzie/ Izbie skarbowej, wszelkimi postępowaniami powiązanymi
 - Przeszukiwanie danych jest w pełni zautomatyzowane. Na przykład możemy zapytać o zaangażowanie świadka w proces i system wyświetli wszelkie powiązane zdarzenia z całej historii sprawy lub spraw powiązanych
10. Informowanie sądu o potencjalnych fałszywych zeznaniach, nieścisłościach, anomaliach, potencjalnie sfałszowanych dokumentach, brakach, potencjalnych oszustwach etc.
 - Dla przykładu podczas rozprawy świadek lub strona zeznaje na temat identyczny na jaki zeznawał w powiązanej sprawie. AI informuje sędziego poprzez informacje wyświetloną na monitorze o niezgodności z poprzednimi zeznaniami i sugeruje pogłębiające pytanie. Sędzia finalnie decyduje czy skorzysta z przedstawionej opcji.

W ramach zmian systemowych IT sugeruję również wprowadzenie obowiązku mówienia prawdy w sądzie (z wyjątkiem oskarżonego w sprawie karnej). W moim przekonaniu obecna sytuacja kiedy składanie fałszywych zeznań nie wiąże się z żadnymi konsekwencjami jest sytuacją patogenną. Sądy unikają wypowiadania formuły o odpowiedzialności karnej nawet w sytuacji kiedy sąd ma pełną świadomość że został okłamany na poprzedniej rozprawie. Sytuacja ta może w prosty sposób być zmieniona np. na każdym wezwaniu na świadka albo zawiadomieniu o terminie rozprawy powinna być informacja o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, również w każdej sali rozpraw lub na początku nagrania video online powinna pojawiać się takowa informacja. Nie wiem czy wymaga to inicjatywy ustawodawczej ale zaimplementowane na pewno podniesie prestiż i zaufanie do sądów.

Chciałbym podkreślić iż wszystkie proponowane tu rozwiązania są w 100% możliwe do wdrożenia i ich efektywność jest potwierdzona. Ważne jest aby całość stanowiła jeden

zintegrowany projekt, a nie było zlepkiem wielu pojedynczych rozwiązań. To drugie może doprowadzić do chaosu informatycznego.

Uważam że wprowadzenie rozwiązania tego typu może zwolnić 70% czasu sędziów i 90% czasu pracowników administracji sądowej. Z drugiej strony będzie to wymagało wzmocnienia osobowego i merytorycznego działów IT.

Wprowadzenie tych rozwiązań spowoduje że czas procesu sądowego będzie mierzony w miesiącach, a nie latach jak to jest w tej chwili. Spowoduje to zmniejszenie znaczenia formalizmów, utrudni celowe przedłużanie procesowania oraz da sędziom większy komfort podejmowania decyzji co powinno doprowadzić do koncentracji na merytoryce/prawdzie.

Jestem dostępny, jeśli stwierdzicie Państwo że jest to projekt ważny.

Z poważaniem

Podpis jest prawidłowy